

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Vliv ekonomické krize na hospodářskou politiku společnosti STRABAG a.s.

The influence of the financial crisis on the economic policy of the STRABAG
company

Student: Monika Jelenová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2010

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 26. dubna 2010

.....
Monika Jelenová

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Yvettě Pšenkové, Ph.D. a Ing. Renému Suchanovi ekonomovi oblasti Východ Strabag a.s. za jejich vstřícný přístup a odbornou pomoc při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

1. Úvod.....	1
2. PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI STRABAG a.s.	2
2.1 Struktura a činnost.....	2
2.2 Historie společnosti STRABAG a.s.	3
3. ROZBOR EKONOMICKÉ ČINNOSTI 2007 - 2009	5
3.1 Vliv krize na silniční stavitelství.....	5
3.2 PPP (Public Private Partnership) projekty	7
3.3 Statistika podaných nabídek STRABAG a.s.	9
3.3.1 Nabídky zpracované pro veřejný sektor.....	11
3.3.2 Nabídky zpracované pro soukromý sektor.....	13
3.3.3 Nabídky zpracované dle finančního objemu do 1 milionu Kč.....	14
3.3.4 Nabídky zpracované dle finančního objemu nad 1 milion Kč	15
3.4 Statistika uzavřených smluv STRABAG a.s.	17
3.4.1 Smlouvy uzavřené oblastí Východ s veřejným sektorem	18
3.4.2 Smlouvy uzavřené oblastí Východ se soukromým sektorem.....	20
3.4.3 Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem do 1 milionu Kč	22
3.4.4 Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem nad 1 milionu Kč	23
4. VLIV EKONOMICKÉ KRIZE NA STRABAG a.s.	25
4.1. Vznik ekonomické krize.....	25
4.1.1 Hospodářský cyklus	27
4.2 Ekonomická krize a Česká republika	28
4.2.1 Keynesianismus.....	31
4.2.2 Monetarismus	32
4.3 Ekonomická krize a STRABAG a.s.	33
4.3.1 Vliv ekonomické krize na výkony	33
4.3.2 Konto pracovní doby	35
4.3.3 Valorizace ve stavebnictví a indexy cen průmyslových výrobců	37
5. Závěr.....	40

1. Úvod

V současné době je velmi aktuálním problémem globální ekonomická krize, která zasáhla celou řadu subjektů i v České republice, neboť náš stát je součástí celosvětového ekonomického trhu.

Jedním z nejdůležitějších odvětví průmyslu - hned vedle těžkého průmyslu - je stavebnictví, na něž jsou závislí výrobci a dodavatelé z dalších průmyslových odvětví. Stavebnictví je důležitým oborem českého národního hospodářství, má vysoký multiplikační efekt a záleží na investorech, zda budou vkládat své finanční prostředky do celkového stavebního rozvoje nebo nebudou mít dostatek financí a dojde k omezení výroby, propouštění zaměstnanců a k celkovému zpomalení české ekonomiky.

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda globální ekonomická krize ovlivnila hospodářskou politiku stavební společnosti STRABAG a.s., porovnat stav podaných nabídek a uzavřených smluv před finanční krizí a po vypuknutí krize.

V první kapitole je představena společnost STRABAG a.s., její struktura, činnost a také historie.

Druhá část je již praktická a zabývá se rozbořem zpracovaných a podaných nabídek společností STRABAG a.s., uzavřenými smlouvami s veřejným sektorem a soukromým sektorem. Nabídky i smlouvy jsou rozčleněny a porovnávány podle finančních objemů, dále podle veřejných investorů a soukromých investorů.

Třetí kapitola bakalářské práce je zaměřena na globální ekonomickou krizi všeobecně, její vznik a vývoj ve světě i v tuzemsku, jsou zde dále vysvětleny hospodářské cykly, keynesianismus i monetarismus. V této části je popsán vliv finanční krize i na stavební výkony společnosti STRABAG a.s. a opatření, která společnost podnikla k odvrácení negativního dopadu.

2. PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI STRABAG a.s.

2.1 Struktura a činnost

Společnost STRABAG a.s. se sídlem v Praze je součástí stavebního koncernu BAUHHOLDING STRABAG SE, který má dnes přibližně 60 000 zaměstnanců a dosahuje ročních výkonů okolo 11 mld. Euro.

V současné době se STRABAG a.s. řadí k **největším stavebním společnostem** a je předním českým poskytovatelem služeb v oblastech dopravního, pozemního a inženýrského stavitelství.

STRABAG a.s. je jednou z vedoucích firem na českém stavebním trhu, který zaměstnává přes 2 000 lidí různých profesí.

Tab. č. 2.1 – zdroj společnost STRABAG a.s.

STAV PERSONÁLU V ROCE 2009

Struktura	Počet celkem	z toho vysokošk.	z toho středošk.	z toho zákl. vč. vyuč.	prům. věk	prům.praxe v oboru	prům.praxe ve firmě
vedoucí řídící pracovníci	112	69	43	0	42	19	14
inženýři	243	70	169	4	38	16	10
mistři	43	7	31	5	32	13	2
technici	194	88	103	3	38	16	8
administr. pracovníci	174	41	125	8	38	19	10
strojníci	261	0	3	258	45	20	13
řidiči	59	0	4	55	48	24	16
řemeslníci	525	1	35	489	40	22	12
dělníci	417	0	22	395	41	22	12
celkem	2028	276	535	1217	42	17	11

STRABAG a.s. je **spolehlivým partnerem** komunálních a krajských zadavatelů, státu i soukromých investorů pro všechny úkoly v oblasti dopravních, pozemních a inženýrských staveb. Současné spektrum výkonů v oblasti dopravních staveb zahrnuje výstavbu dálnic, silnic, zpevněných ploch, sportovišť a zařízení pro volný čas, zajišťovací a ochranné stavby, vedení a kanalizace, ekologické stavby, železniční stavby, výstavbu a rekonstrukce mostů, vodohospodářské stavby, výstavbu tunelů, letišť a zkušebních drah.

Činnost společnosti zahrnuje **všechny oblasti stavebního průmyslu**, dělí se na 2 odvětví:

- silniční stavitelství,
- pozemní a inženýrské stavitelství.

V silničním stavitelství se STRABAG a.s. člení na čtyři odštěpné závody: Praha, České Budějovice, Brno a Ostrava.

Odštěpné závody se dále dělí na oblasti:

- 1) odštěpný závod Praha na oblast Jih, Střed, Západ, Východ, Sever
- 2) odštěpný závod České Budějovic na Jih, Střed, Sever, Západ
- 3) odštěpný závod Brno na Jih, Střed, Sever, Východ
- 4) odštěpný závod Ostrava na Východ, Jih, Západ, Sever, Střed

Oblasti se dále rozdělují na provozní jednotky.

V pozemním a inženýrském stavitelství se STRABAG a.s. člení na dva odštěpné závody: Praha a České Budějovice.

Tímto členěním pokrývá společnost STRABAG a.s. **celé území České republiky**

Při své činnosti spolupracuje s dalšími koncernovými společnostmi podnikajícími na českém území. Disponuje sítí obaloven (provozovaných pod značkou BOHEMIA ASFALT), kamenolomů (provozovaných firmou KAMENOLOMY ČR s.r.o.), výrobcem stavebních materiálů (BOHEMIA BITUNOVA s.r.o.), servisními firmami (BRVZ s.r.o., BMTI ČR s.r.o., TPA ČR s.r.o.).

2.2 Historie společnosti STRABAG a.s.

V roce 1991 vstoupila firma BAU HOLDING AG (nynější STRABAG SE) na český trh a založila společnost BOHEMIA ASFALT s.r.o.

Roku 1992 STRABAG AG získal **privatizací** společnosti Silnice Beroun a.s., Dopravní stavby Morava a.s. a zároveň se stal majoritním vlastníkem společností Silnice Liberec a.s., Silniční stavby Teplice a.s., Silnice Stříbro a.s. a Plzeňské silnice a.s. Všechny tyto firmy přešly pod firemní značku ILBAU.

V roce 1997 koncern STRABAG AG nakoupil **majoritní podíly** společnosti STRABAG AG Köln.

V roce 1999 byla založena **dceřiná společnost** ČMO – České a moravské obalovny s.r.o. (nynější BOHEMIA ASFALT s.r.o.), která vyrábí obalované asfaltové směsi.

V roce 2000 se skupina BAUHOLDING STRABAG začala jednotně prezentovat na evropském trhu a též i v České republice pod společným obchodním jménem STRABAG ČR a.s. Později se tento název změnil na **STRABAG a.s.**

V roce 2004 se skupina BAUHOLDING STRABAG AG změnila na Societas Europaea – BAUHOLDING STRABAG SE.

Roku 2005 STRABAG SE získal **podstatný podíl** skupiny Walterbau a společnosti Ed. Züblin AG, Stuttgart, tím ovládl i dceřiné společnosti v České republice – Dálniční stavby Praha a.s. a Züblin stavební s.r.o.

Roku 2006 se BAUHOLDING STRABAG SE změnil název na STRABAG SE a sloučením s FIMAG se STRABAG SE stává novou mateřskou společností koncernu.

V roce 2007 se třetím důležitým akcionářem koncernu STRABAG SE stala společnost ruského průmyslníka Olega Deripasky - Rasperia. Tím se **navýšil základní kapitál** koncernu. STRABAG SE vstoupil na vídeňskou burzu a prostředky tím získané využívá společnost pro rozšíření své působnosti na trzích východní Evropy a rozšíření své surovinové základny. V tomto roce také STRABAG a.s. získal firmu MiTTaG s.r.o. pozemní a průmyslové stavitelství.

3. ROZBOR EKONOMICKÉ \square INNOSTI 2007- 2009

3.1 Vliv krize na silni \square ní stavitelství

Ekonomická krize se projevuje v mnoha odvětvích národního hospodářství a ovlivňuje i celkový chod ekonomiky. Mezi důležité obory národního hospodářství patří stavebnictví, které má **vysoký multiplika \square ní efekt**. Na jeho produkci je závislé velké množství výrobců a dodavatelů z jiných odvětví např. autodoprava, výroba stavebních materiálů, projektové inženýrství, atd.

Ekonomická krize velmi sužuje tuzemské stavební společnosti. Mnohé propouštějí své zaměstnance, prodávají nepoužívaný majetek pro podnikání, snižují či zcela škrtnou výdaje na marketing a další činnosti, které přímo nesouvisí s hlavním předmětem podnikání.

V České republice došlo z důvodu nepokrytí potřebných finančních prostředků v roce 2009 k pozastavení nebo zpomalení výstavby některých strategicky důležitých staveb, např. Nová Karolína v Ostravě, prodloužená Rudná směr Opava. Příští rok se kupříkladu zastaví stavba dálnice D1, rozšíření dálnice na šest pruhů u Brna a jihočeská dálnice D3. K nejdůležitějším stavbám, jejichž výstavba se rovněž zpomalí, patří úsek dálnice D47 z Ostravy přes Bohumín na polskou hranici (termín zprovoznění posunut na rok 2011) a severozápadní část pražského okruhu mezi Ruzyní a Březiněvsí.

Jediným problémem, který se skrývá za zmrazením staveb, je **nedostatek financí** čerpaných ze státních prostředků, podrobněji v kapitole 3.4.2 a v grafu č. 3.9 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ – soukromý a veřejný sektor. Globální ekonomická krize má negativní vliv na výstavbu silnic a dálnic v České republice. Ve Státním fondu dopravní infrastruktury schází peníze i kvůli snížení výnosů z mýtného. A i když na rok 2010 vláda schválila rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen SFDI) celých 96 miliard korun – což je rekordně vysoký rozpočet, vezme-li se v potaz, že v roce 2009 rozpočet činil 83 miliard -, bude přesto na dálnice chybět ještě 20 miliard korun - na 35 rozestavěných staveb a na 11 staveb, které mohly být zahájeny. Společně s rozpočtem SFDI byl schválen i harmonogram výstavby dopravní infrastruktury a výdaje na její budování.¹

¹ <http://www.mdcr.cz/NR/ronlyres/B8A36ECC-F18B-42B5-B13E-BFFA46B51F14/0/hvdi2009.doc>

Tab. č. 3.1 – Výdaje na dopravní infrastrukturu v mld. Kč - zdroj Ministerstvo dopravy České republiky

<i>Rok</i>	2010	2011	2012	2013F	2014F	2015F
<i>zdroje celkem</i>	96,3	76,1	59,3	55,2	51,3	43,1
<i>opravy a údržba</i>	17,6	18,5	19,4	20,4	21,4	22,5
<i>prostředky očištěné o údržbu a opravy</i>	78,7	57,6	39,9	34,8	29,9	20,6

Investice do výstavby dopravní infrastruktury jsou každým rokem snižovány ministerstvem dopravy z důvodu nedostatku finančních zdrojů.

Vláda České republiky nefiguruje sama ve financování dálnic a rychlostních komunikací, nemalou měrou se podílí také **Evropská Unie**, z jejíž zdrojů půjde 145 miliard korun. Čerpání těchto zdrojů EU z unijního Operačního programu dopravy je však časově omezeno, a to do roku 2013; z tohoto důvodu má Česko v současné době tolik rozestavěných silnic a dálnic – tím vzniklo výše popsané riziko zastavení některých staveb.

Generální ředitel Ředitelství silnic a dálnic Alfred Brunclík uvedl pro server www.aktualne.cz, že současné potíže s financováním vznikly již v roce 2006: „V roce 2006 jsme měli rozestavěné dálnice D8, D11, D1, D47 a pražský okruh. V současnosti připravujeme uceleně D3 a R35 a přitom se snažíme nějakým způsobem doplnit ty chybějící úseky.“²

Na **dokončení** některých rozestavěných silnic a dálnic si ministerstvo dopravy České republiky po roce 2011 půjčí 25 miliard korun od Evropské investiční banky.

Z výše uvedených informací vyplývá, že výstavba dopravní infrastruktury je financována ze Státního fondu dopravní infrastruktury, z prostředků EU, z prostředků Evropské investiční banky a státními dluhopisy.

² <http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=639444>

Další možností jak získat potřebné finance na výstavbu silnic a dálnic uvedl v týdeníku Ekonom ministr Gustav Slamečka (2009, str. 10): „Část chybějících prostředků můžeme zabezpečit emisí dluhopisů, část přes PPP projekty. V obou případech jde vlastně o dálnici na hypotéku.“³

3.2 PPP (Public Private Partnership) projekty

Základem PPP projektů je financování veřejných investic **soukromým sektorem**.

„Pojem PPP (Public Private Partnership) je obecně užívaný termín, který popisuje širší skupinu projektů, na nichž se společně podílí soukromý a veřejný sektor, a které směřují k uspokojování služeb tradičně zajišťovaných veřejným sektorem. PPP obecně označuje formy spolupráce mezi orgány veřejné správy a podnikatelským sektorem za účelem zajištění financování, výstavby, obnovení, správy či údržby veřejné infrastruktury nebo poskytování veřejné služby.“⁴

PPP se velmi osvědčilo **v zahraničí** např. ve Velké Británii, kde se metoda používá již od roku 1992, v Irsku, Nizozemí, Francii, USA, Kanadě, Polsku a dalších. V těchto zemích se podporují PPP projekty a to např. tím, že stát poskytuje státní záruky na půjčky spojené s realizací PPP projektů. V Polsku byl dokonce zjednodušen proces přípravy PPP projektů zákonem, který vstoupil v platnost v únoru 2009.

PPP projekty se řídí **zákonem o veřejných zakázkách** (137/2006 Sb.) a koncesním zákonem (139/2006 Sb.).

Jejich **výhody** uvedli Ing. Luděk Kouba a Ing. Jan Ostřížek ve své Podrobné studii: Vliv realizace PPP na ekonomiku České republiky, především to jsou:

- *zrychlení realizace výstavby,*
- *snížení nákladů po celou dobu životnosti projektu* - soukromý subjekt sníží náklady za účelem získání co nejvyššího profitu, veřejný sektor sníží náklady týkající se zajištění správy, údržby a mezd úředníků,
- *rozdělení rizik* mezi veřejnoprávního a soukromého partnera - soukromý subjekt nese převážnou část rizik spojených s projektem.

³PŠENIČKA, J. Asfalt na hypotéku. Týdeník EKONOM, 2010, roč. 54, č. 3, s. 66. ISSN 1210-0714.

⁴www.asociaceppp.cz

Naproti tomu **slabými stránkami** PPP projektů jsou:

- *vyšší náklady financování* – náklady financování soukromým sektorem jsou vyšší než náklady financování veřejným sektorem, který je zvýhodněn tím, že banky mu poskytují úvěry s nižšími úrokovými sazbami a to o zhruba 2 – 3 % p.a.,
- *vysoké iniciační náklady* – náklady spojené s přípravou projektu jsou předběžně odhadovány na 5 – 10 % z hodnoty investičních nákladů finančně náročných projektů.

Velmi **významným kladem** PPP projektů je nezapočítávání závazků vzniklých z těchto projektů do veřejného dluhu při dodržení podmínek Eurostatu: soukromý partner bere na sebe *riziko nedodržení termínu* dokončení stavby, *riziko dodatečných nákladů* a zároveň musí být splněno jedno z následujících pravidel, a to *riziko dostupnosti* (např. z nesplnění kritéria kvality řešené ve smlouvě o dílo) a *riziko poptávky* (souvisí se snížením poptávky konečných uživatelů).

Při dodržení těchto podmínek se náklady na PPP projekty **nezahrnují do státního dluhu**, tím se nezvyšuje deficit České republiky. Nejsou ohrožena tzv. Maastrichtská konvergenční kritéria a nedochází ke snížení ratingu České republiky, což by v opačném případě mělo za následek zvýšení úrokových sazeb pro veřejný i soukromý sektor.

„**Konvergenční kritéria** představují souhrn ekonomických charakteristik, jejichž dosažení, v některých případech pouze přiblížení se k nim, je podstatnou náležitostí přijetí státu do Evropské měnové unie (EMU) – přijetí společné měny €. Mezi tato kritéria patří i *dlouhodobý udržitelný stav ve veřejných financích* který je sledován prostřednictvím schodku veřejných financí a veřejného dluhu, které by neměly překročit referenční hodnotu 3 % HDP pro deficit a 60 % HDP pro veřejný dluh.“⁵

Veřejný sektor hradí soukromému partnerovi postupnými platbami za dostupnost po uvedení projektu do užívání. A i když náklady spojené s investováním PPP projektů nevstupují do státního dluhu (nedochází ke snížení ratingu), je třeba chápat tyto výdaje jako závazek státu vůči soukromému subjektu.

⁵http://vyzcd.pef.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=39939;download=54040 (str. 11)

PPP má i své kritiky z řad ekonomů i politiků např. ministra vnitra Martina Pecinu a bývalého ministra financí Miroslava Kalouska. Ti tvrdí, že PPP jsou jen **dodavatelský úvazek** nebo rafinovanější forma **veřejného zadlužení**. Zastánci PPP projektů ale argumentují, že PPP projekty jsou důležité převážně v oblasti dopravní infrastruktury, která má multiplikační efekty - investice do silnic, dálnic a železnic podpoří celkový růst ekonomiky.

Vladimír Sloup, výkonný ředitel asociace PPP uvedl pro týdeník Ekonom: „PPP projekty umožňují dlouhodobě lepší kontrolu a ovlivňování mandatorních výdajů veřejných rozpočtů, a paradoxně tak bojovat proti narůstajícímu veřejnému dluhu.“⁶

Díky PPP se mohou realizovat i ty stavby, na které Ministerstvo dopravy již nemá dostačující finanční prostředky. Lze je chápat jako **překlenutí dočasného nedostatku státních peněžních zdrojů**. Platby poskytované Českou republikou ze státního rozpočtu jsou díky PPP rozloženy na více let po dobu životnosti celého projektu a výhodou je předem známá výše splátek projektu.

Z výše uvedených informací je patrné, že PPP projekty by mohly být přínosem pro Českou republiku právě v době hospodářské krize a mohly by se stát jedním z protikrizových opatření, pokud by byly podporovány zástupci vlády. PPP projekty totiž mají tu výhodu, že se mohou stát zdrojem financí v době, kdy veřejný sektor nedisponuje dostatečným množstvím finančních prostředků. PPP projekty sice nemůžeme chápat jako nulový výdaj ve veřejném sektoru, ale jako východisko vedoucí k realizaci investice.

3.3 Statistika podaných nabídek STRABAG a.s.

Velkou roli v získávání nových zakázek hrají **kvalitní rozpočty a kalkulace**. Pracovníci, kteří vytváří rozpočty a kalkulace, musí velmi dobře znát technologie stavební výroby, mít spoustu zkušeností teoretických i praktických a v neposlední řadě také potřebují kvalitní oceňovací podklady.

Tato kritéria jsou základem perfektního výsledku práce rozpočtářů a tím je možno dosáhnout kvalitní kalkulace nabídky – jen ta může vyhrát ve výběrovém řízení na

⁶ PŠENIČKA, J. Asfalt na hypotéku. Týdeník EKONOM, 2010, roč. 54, č. 3, s. 66. ISSN 1210-0714.

stavební zakázku a v průběhu výstavby jen kvalitně zpracovaná kalkulace *šetří náklady firmy a vede k dosažení zisku.*

Nabídky společnosti STRABAG a.s. jsou zpracované a podané za oblast Východ v letech 2007, 2008, 2009.

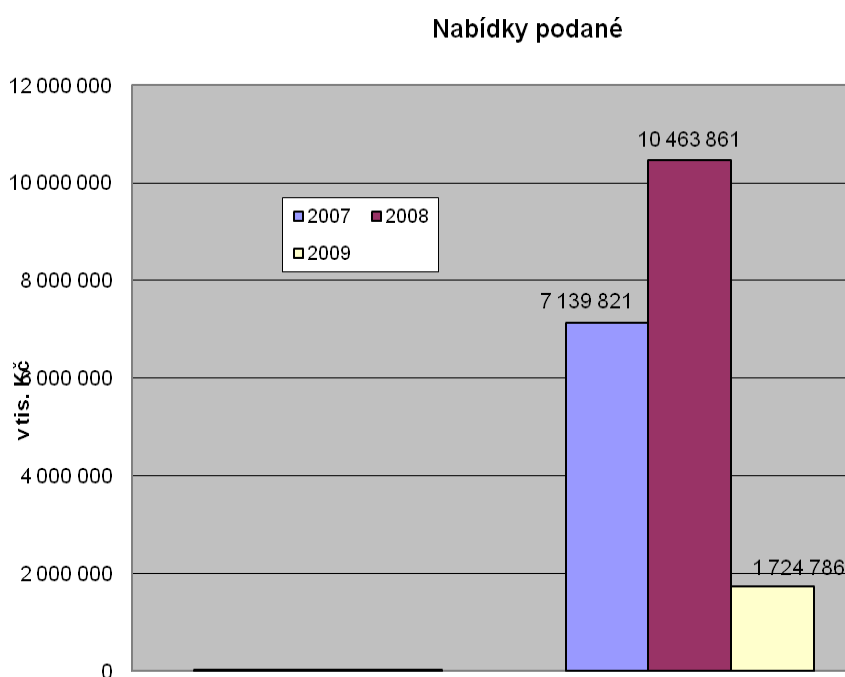
Statistika podaných nabídek je rozčleněna do čtyř tabulek:

1. Nabídky zpracované oblastí Východ pro veřejný sektor (kapitola 3.3.1)
2. Nabídky zpracované oblastí Východ pro soukromý sektor (kapitola 3.3.2)
3. Nabídky dle finančního objemu zpracované oblastí Východ do 1 milionu Kč (kapitola 3.3.3)
4. Nabídky dle finančního objemu zpracované oblastí Východ nad 1 milion Kč (kapitola 3.3.4)

Z každé tabulky lze vysledovat změny v počtu i v **objemu podaných nabídek**. Ke každé tabulce je pro lepší přehlednost vyhotoven graf. Finanční objem je u všech tabulek i grafů uváděn v tisících Kč.

V této kapitole uvádím v grafu č. 3.1 souhrnně nabídky podané pro veřejný subjekt, soukromý subjekt, nabídky s objemem do 1 milionu Kč, nabídky s objemem nad 1 milion Kč.

Graf č. 3.1 – Nabídky zpracované oblastí Východ celkem v tis. Kč – vlastní zpracování

Graf 3.1 dokládá zřetelný pokles nabídek podaných společností STRABAG a.s. v roce 2009, kdy hodnota jedné nabídky byla průměrně 480 000,- Kč. Oproti roku 2008, kdy byla průměrná hodnota nabídky 28747 000,- Kč, je to velmi silný propad způsobený právě omezeným množstvím poptávky ve stavitelství a sníženým počtem vyhlašovaných veřejných zakázek.

3.3.1 Nabídky zpracované pro veřejný sektor

Níže uvedená tabulka 3.2 Nabídky zpracované pro veřejný sektor – podává informace týkající se investorů - zda nabídka byla vytvořena pro Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) přímo nebo nepřímo přes jiného investora, zda nabídka byla zpracována pro Moravskoslezský kraj, Správu silnic Moravskoslezského kraje (SSMSK), městské úřady, obecní úřady, Statutární město Ostrava.

Tab. č. 3.2 – Nabídky zpracované oblastí Východ pro veřejný sektor v tis. Kč - Zdroj Strabag a.s.

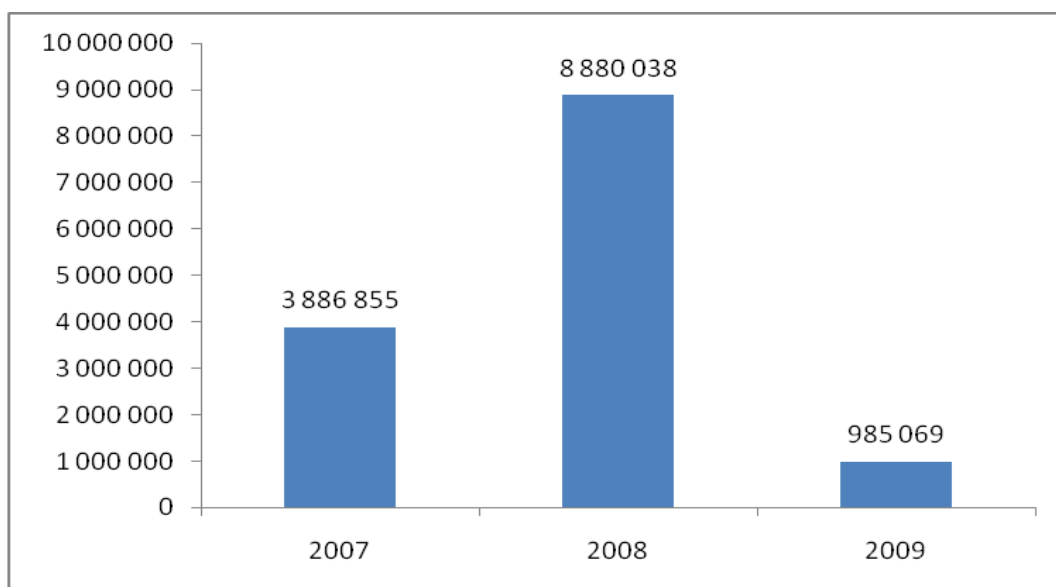
ROK	Celkem		pro ŘSD přímo		pro ŘSD nepřímo		pro kraj, SSMSK		pro MÚ, OÚ, a ost.	
	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota
2007	181	3 886 855	10	2 940 616	0	0	46	526 284	125	419 955
2008	155	8 880 038	4	7 789 787	5	12 073	35	573 930	111	504 248
2009	163	985 069	2	41 191	0	0	32	232 052	129	711 826
Celk.	499	13 751 962	16	10 771 594	5	12 073	113	1 332 266	365	1 636 029

Z podkladů lze zřetelně vyčíslit rozdíly mezi počtem a objemem nabídek podaných pro ŘSD – přičemž největší rozdíl lze najít mezi roky 2008 (před hospodářskou krizí) a rokem 2009. V roce 2008 byly pro ŘSD zpracovány 4 nabídky v hodnotě přes 7 miliard Kč, kdežto v roce 2009, kdy již hospodářská krize ovlivňovala ekonomiku v České republice, byly pro ŘSD zpracovány 2 nabídky za pouhých 41 milionů Kč. Podobná situace nastala také u nabídek pro Moravskoslezský kraj a SSMSK.

Samotný počet nabídek se o mnoho nesnížil, avšak *hodnota nabídek klesla* o více než polovinu.

Jedinými investory, u kterých počet ani *objem nabídek ve srovnání s předcházejícím obdobím neklesl* byly městské a obecní úřady. Rozpočty zmiňovaných úřadů na opravy a údržbu a na samotnou výstavbu dopravní infrastruktury byly schváleny již v roce 2008. V té době ještě žádná schvalování rozpočtů nebyla ovlivněna nedostatkem finančních prostředků, neboť vliv ekonomické krize se plně projevil až v roce 2009.

Graf č. 3.2 – Nabídky zpracované oblastí Východ pro veřejný sektor v tis. Kč – vlastní zpracování

I když počet zpracovaných nabídek v roce 2009 není příliš rozdílný, v grafu č. 3.2 je velmi zřetelně vidět *snížení finančního objemu nabídek ve veřejném sektoru* právě v roce 2009. Tato skutečnost byla způsobena tím, že veřejné zakázky byly vyhlašovány na stavební práce v dopravní infrastruktuře v menším finančním rozsahu kvůli již zmiňovanému nedostatku finančních prostředků ve státním rozpočtu.

3.3.2 Nabídky zpracované pro soukromý sektor

V této kapitole se zaměřím na nabídky zpracovávané pro **soukromé subjekty**, mezi které patří veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a fyzické osoby.

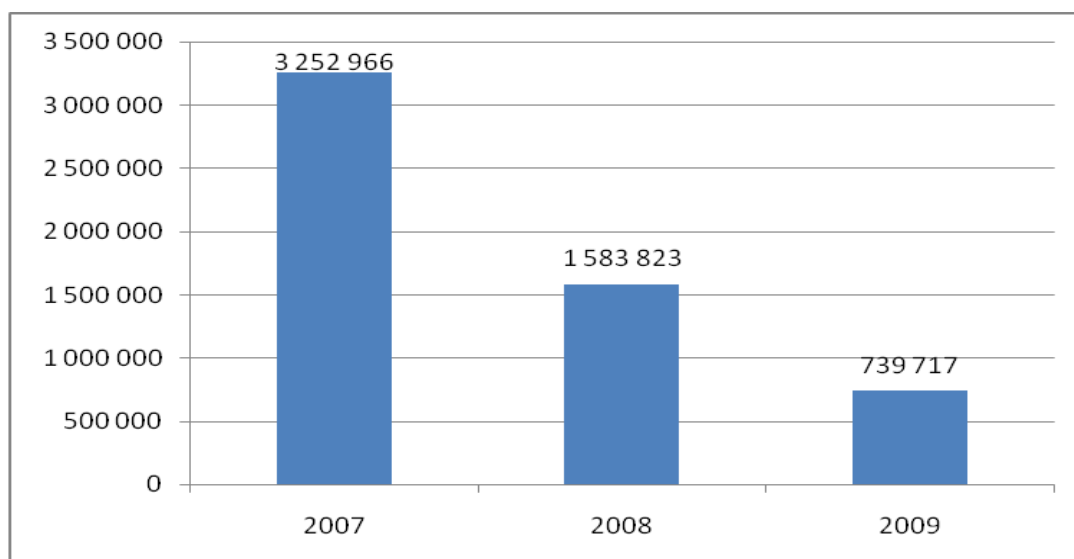
Tab. č. 3.3 – Nabídky zpracované oblastí Východ pro soukromý sektor v tis. Kč -
Zdroj Strabag a.s.

ROK	Soukromý sektor	
	počet	hodnota
2007	232	3 252 966
2008	209	1 583 823
2009	240	739 717

V oblasti soukromého sektoru se v roce 2009 *počet nabídek mírně zvýšil* na druhé straně jejich finanční objem klesl o polovinu ve srovnání s rokem 2008, oproti roku 2007 je rozdíl ještě markantnější.

Velké rozdíly v objemu nabídek pro soukromý sektor jsou způsobeny tím, že společnost STRABAG a.s. se v roce 2009 více než v jiných letech soustředila na zakázky menšího charakteru, aby vyvážíla nedostatek nabídek svěřším finančním objemem.

Graf č. 3.3 – Nabídky zpracované oblastí Východ pro soukromý sektor v tis. Kč – vlastní zpracování

3.3.3 Nabídky zpracované dle finančního objemu do 1 milionu Kč

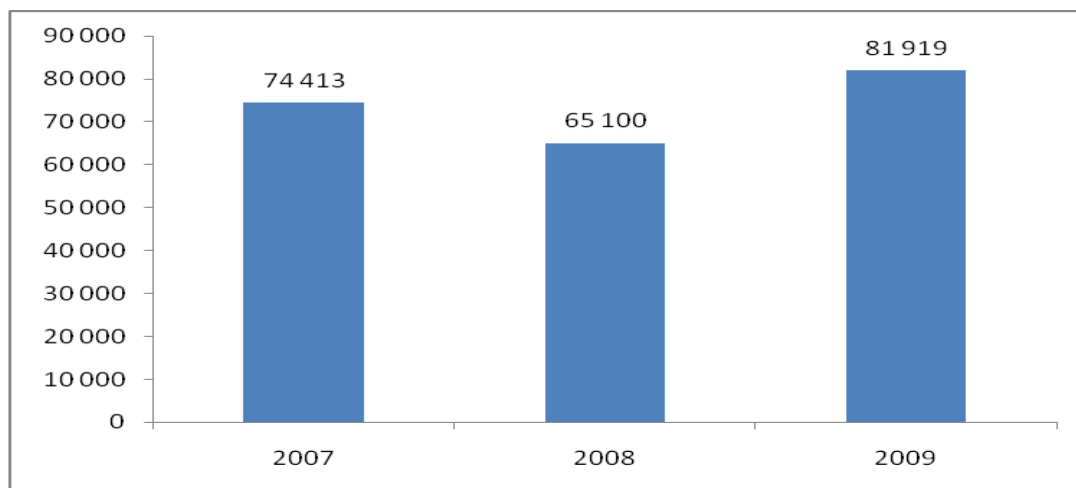
Nabídky zpracované podle finančního objemu se rozdělují do kategorií podle částek investovaných objednateli **do dopravní infrastruktury** a to do 100 000 Kč, od 100 000 do 500 000 Kč a od 500 000 do 1 milionu Kč. *Nabídky do 1 milionu jsou v akciové společnosti STRABAG brány jako malé stavební zakázky.*

Tab. č. 3.4 – Nabídky dle finančního objemu v tis. Kč zpracované oblastí Východ do 1 milionu Kč - Zdroj Strabag a.s.

ROK	Celkem		0 do 100 tisíc		100 do 500 tisíc		500 tis. až 1 milion	
	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota
2007	167	74 413	11	691	92	27 039	64	46 683
2008	147	65 100	7	476	85	25 419	55	39 205
2009	197	81 919	16	1 083	116	33 074	65	47 762
Celkem	511	221 432	34	2 250	293	85 532	184	133 650

V roce 2009 je v tabulce č. 3.4 u všech kategorií patrné *zvyšování* množství i objemu nabídek. Opět tato skutečnost potvrzuje fakt, že v roce 2009 se *snížil* počet velkých zakázek oproti předcházejícím obdobím a společnost STRABAG a.s. musela vykompenzovat množství a objem malými zakázkami do 1 milionu Kč.

Graf č. 3.4 – Nabídky zpracované v tis. Kč oblastí Východ do 1 milionu Kč - vlastní zpracování

3.3.4 Nabídky zpracované dle finančního objemu nad 1 milion Kč

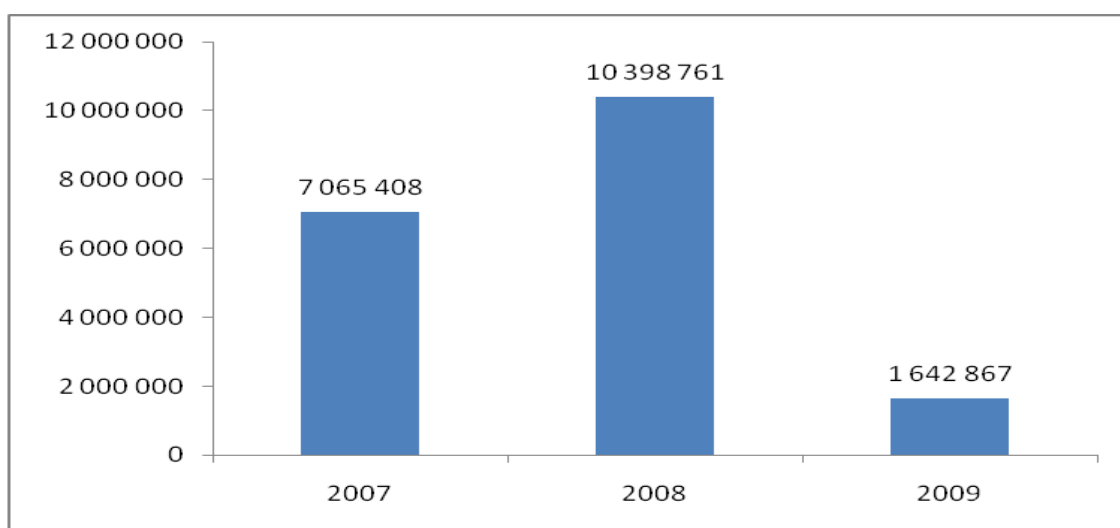
Nabídky nad 1 milion Kč jsou členěny do kategorií **podle investovaných částek** a to od 1 milionu do 5 milionů, od 5 milionů do 10 milionů a zakázky nad 10 milionů Kč. Nabídky nad 1 milion Kč jsou pro STRABAG a.s. stavebními zakázkami velkými.

Tab. č. 3.5 – Nabídky zpracované v tis. Kč oblastí Východ nad 1 milion Kč - Zdroj Strabag a.s.

ROK	Celkem		1 až 5 milionů		5 až 10 milionů		nad 10 milionů	
	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota
2007	246	7 065 408	146	339 223	47	328 746	53	6 397 439
2008	217	10 398 761	115	269 434	41	294 112	61	9 835 215
2009	206	1 642 867	130	323 655	38	258 109	38	1 061 103
Celkem	669	19 107 036	391	932 312	126	880 967	152	17 293 757

Společnost STRABAG a.s. v roce 2009 silně pocítila vliv ekonomické krize na stavbu silnic a dálnic. Ředitelství silnic a dálnic, Správa silnic Moravskoslezského kraje a Moravskoslezský kraj omezili počet vyhlašovaných veřejných zakázek, které se řadí se svou hodnotou mezi velké stavební zakázky nad 1 milion Kč.

Graf č. 3.5 – Nabídky zpracované v tis. Kč oblastí Východ nad 1 milion Kč - vlastní zpracování

Přestože je celkový počet nabídek zpracovaných a podaných společnostmi STRABAG a.s. srovnatelný v letech 2007, 2008 a 2009, lze z grafu č. 3.3.4 vyčíst velmi citelné snížení objemu nabídek nad 1 milion Kč právě v roce 2009, jež bylo způsobeno výše zmíněným poklesem veřejných zakázek.

Společnost STRABAG a.s. se brání snížení podílu ve veřejných zakázkách tím, že využívá inovací svých nabídek, tzn. zaměřuje se na zakázky menších rozsahů a kratší doby výstavby tak, aby se co nejlépe vypořádala se současnou krizí a se snížením poptávky.

3.4 Statistika uzavřených smluv STRABAG a.s.

STRABAG a.s. se řadí svým objemem stavebních zakázek k významným firmám silničního stavitelství. Tento fakt dokládá i **tabulka č. 3.4.1 tzv. top stavitel silnic a dálnic** sestavený Ředitelstvím silnic a dálnic na žádost týdeníku Ekonom⁷. ŘSD pracovalo s daty od ledna do června 2009.

Stavební zakázky jsou ve zmíněném žebříčku rozděleny na zakázky do 20 milionů Kč (jde zhruba o opravy a rekonstrukce silnic) a nad 20 milionů Kč (jedná se převážně o výstavbu silnic a dálnic). V menších zakázkách se společnost STRABAG a.s. umístila na **druhém místě** s objemem smluvně uzavřených stavebních zakázek v hodnotě 1 087 milionů Kč a v kategorii velkých zakázek se společnost STRABAG a.s. zařadila na **čtvrtém místě** s objemem 11 964 milionů Kč.

Přestože uvedený žebříček dodavatelů dopravní infrastruktury poskytuje na začátku roku 2010 nejaktuálnější informace týkající se silničního stavitelství, není bohužel zcela přesný, neboť nepočítá v oblasti velkých staveb s **objemy zakázek v rámci sdružení firem** (stavební firmy zakládají konsorcia).

V této kapitole uvádím **smlouvy s investory** uzavřené společností STRABAG a.s. za oblast Východ v letech 2007, 2008, 2009.

Statistika uzavřených smluv je rozdělena do čtyř tabulek:

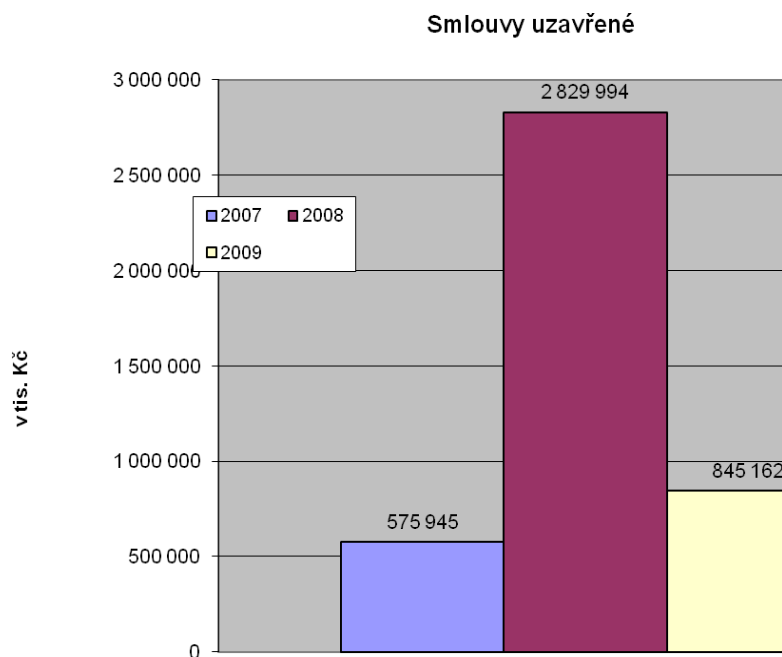
1. Smlouvy uzavřené oblastí Východ s veřejným sektorem (kapitola 3.4.1).
2. Smlouvy uzavřené oblastí Východ se soukromým sektorem (kapitola 3.4.2).
3. Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem do 1 milionu Kč (kapitola 3.4.3).
4. Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem nad 1 milion Kč (kapitola 3.4.4).

Z každé tabulky je vytvořen pro lepší přehlednost graf. Finanční objem je u všech tabulek i grafů uváděn v tisících Kč.

Graf č. 3.6 představuje *smlouvy uzavřené celkem* - s veřejnými subjekty, soukromými subjekty, smlouvy s finančním objemem do 1 milionu Kč i smlouvy s finančním objemem nad 1 milion Kč.

⁷ PŠENIČKA, J. Tajuplní betonáři. Týdeník EKONOM, 2010, roč. 54, č. 5, s. 66. ISSN 1210-0714.

Graf č. 3.6 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ celkem – vlastní zpracování

3.4.1 Smlouvy uzavřené oblastí Východ s veřejným sektorem

Veřejné subjekty jsou rozděleny na Ředitelství silnic a dálnic (zda s ŘSD byla smlouva o dílo podepsána přímo nebo nepřímo přes jiného investora), na Moravskoslezský kraj, Správu silnic Moravskoslezského kraje (SSMSK), na městské úřady, obecní úřady, Statutární město Ostrava.

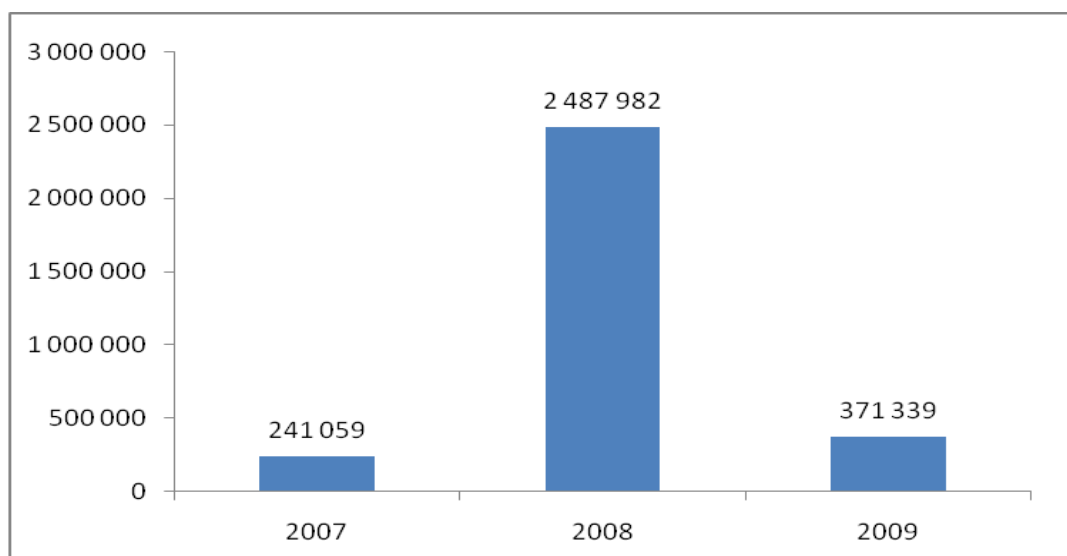
Tab. 3.6 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ s veřejným sektorem v tis. Kč – Zdroj Strabag a.s.

ROK	Celkem		pro ŘSD přímo		pro ŘSD nepřímo		pro kraj, SSMSK		pro MÚ, OÚ, a ost.	
	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota
2007	59	241 059	3	34 824	0	0	14	83 473	42	122 762
2008	63	2 487 982	1	2 309 976	4	10 624	12	93 069	46	74 313
2009	65	371 339	1	19 995	0	0	12	65 508	52	285 836
Celkem	187	3 100 380	5	2 364 795	4	10 624	38	242 050	140	482 911

V tabulce č. 3.6 Smlouvy uzavřené s veřejným sektorem lze vidět *významný rozdíl* ve finančním objemu u smluv uzavřených pro ŘSD a také u smluv uzavřených s Moravskoslezským krajem a Správou silnic Moravskoslezského kraje. Vysvětlení je stejné jako v případě rozdílu u podaných nabídek – nedostatek finančních prostředků ve státním rozpočtu na výstavbu infrastruktury a na opravy a údržbu silnic a dálnic.

Pouze u smluv uzavřených s městskými úřady, obecními úřady je situace opačná, u nich se finanční objem oproti předcházejícím létům zvýšil díky již dříve schváleným rozpočtům měst a obcí.

Graf č. 3.7 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ s veřejným sektorem v tis. Kč – vlastní zpracování

V roce 2008 je z grafu č. 3.7 patrné značné *navýšení v nasmlouvaných stavebních zakázkách*, které vzniklo uzavřením kontraktu s Ředitelstvím silnic a dálnic v hodnotě více než 2 miliardy Kč. Jednalo se o stavby Silnice I/11 Mokré Lazce – hranice okresu Opava, Ostrava a Silnice I/56 Ostrava Prodloužená Místecká.

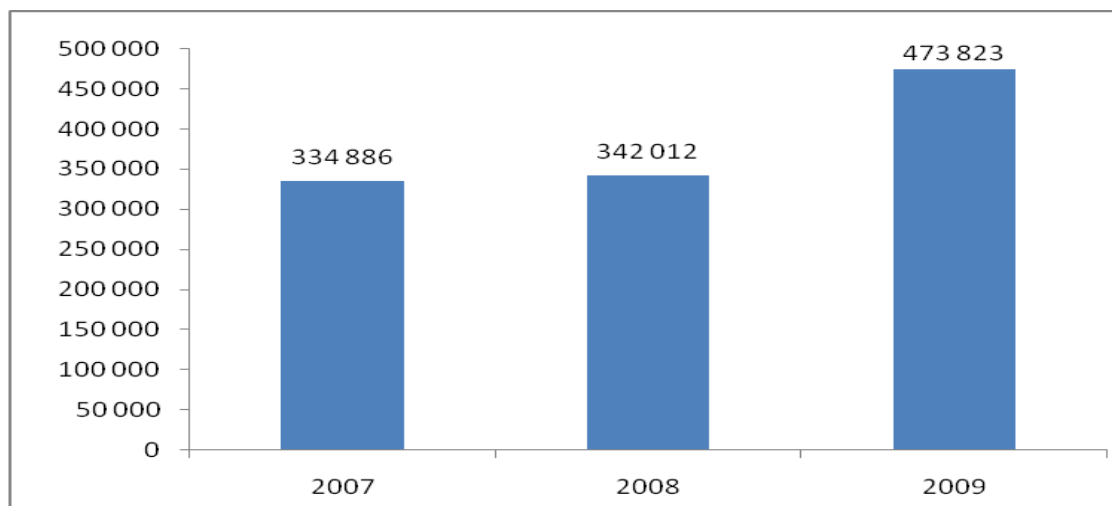
3.4.2 Smlouvy uzavřené oblastí Východ se soukromým sektorem

V této kapitole se zabýváme *smlouvami uzavřenými se soukromými subjekty*, s veřejnými obchodními společnostmi, komanditními společnostmi, společnostmi s ručením omezeným, akciovými společnostmi a fyzickými osobami.

Tab. 3.7 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ se soukromým sektorem v tis. Kč – zdroj Strabag a.s.

ROK	Soukromý sektor	
	počet	hodnota
2007	111	334 886
2008	98	342 012
2009	111	473 823
Celkem	320	1 150 721

Graf č. 3.8 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ se soukromým sektorem v tis. Kč – vlastní zpracování

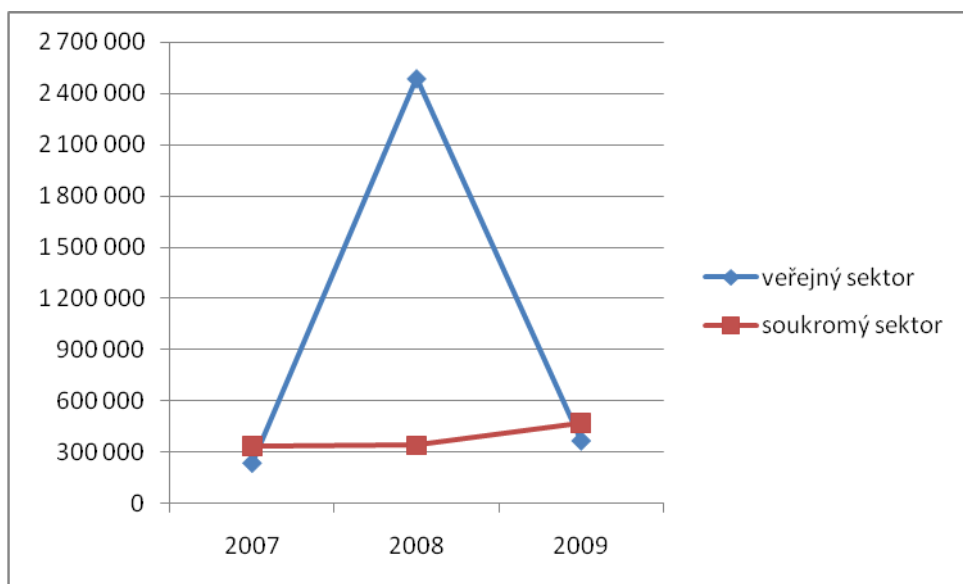
Podle podkladů z tabulky č. 3.7 a grafu č. 3.8 *nebyly smlouvy se soukromými subjekty ovlivněny ekonomickou krizí*, tak jako tomu bylo u veřejného sektoru.

Vývoj smluv s oběma sektory je uveden v grafu č. 3.9.

Tab. 3.8 – Finanční objem smluv uzavřených oblastí Východ (v tis. Kč) – soukromý a veřejný sektor – vlastní zpracování

Rok	ve veřejný sektor	soukromý sektor
2007	241 059	334 886
2008	2 487 982	342 012
2009	371 339	473 823

Graf č. 3.9 – Finanční objem smluv uzavřených oblastí Východ – soukromý a veřejný sektor – vlastní zpracování

Expanze v roce 2008 byla zapříčiněna podepsáním smluv na velké stavební zakázky jako jsou např. Prodloužená Místecká, Průmyslová zóna Mošnov, Nová Karolína.

Stav financí u uzavřených smluv se soukromým sektorem je ve sledovaném období 2007 – 2009 *vyrovnaný a stabilní*.

V kapitole 3.1 Vliv krize na silniční stavitelství jsem uvedla odkaz na graf č. 3.9, který zobrazuje *vývoj finančního objemu uzavřených smluv* společností STRABAG a.s. s veřejným sektorem (ŘSD, SSMSK, Moravskoslezský kraj, obce a města) a vývoj finančního objemu uzavřených smluv se soukromým sektorem (fyzické osoby, právnické osoby). Smlouvy, které byly uzavřeny s veřejným sektorem na základě výhry ve veřejné soutěži, zaznamenaly v roce 2008 silný nárůst a hned následující rok propad na téměř stejnou úroveň jako v roce 2007.

Graf č. 3.9 nám dokazuje *negativní vliv* ekonomické krize na výstavbu silnic a dálnic v České republice, který je zapříčiněn nedostatkem finančních prostředků v oblasti veřejné sféry.

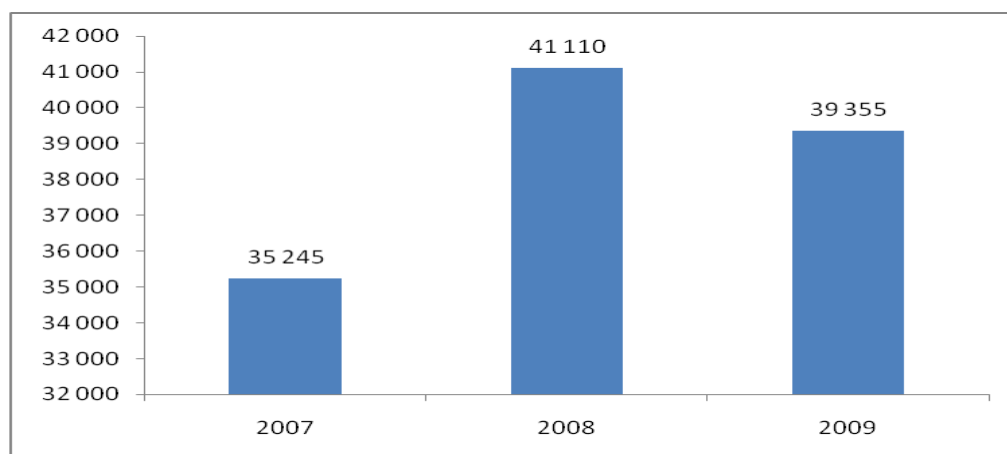
3.4.3 Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem do 1 milionu Kč

Smlouvy o dílo jsou rozděleny na základě **peněžních prostředků** vložených objednateli do výstavby silnic a dálnic. Smlouvy do 1 milionu Kč jsou ve společnosti STRABAG a.s. malými stavebními zakázkami, které se uzavírají především na opravy a údržbu silnic.

Tab. č. 3.9 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem do 1 milionu Kč
- Zdroj Strabag a.s.

ROK	Celkem		0 do 100 tisíc		100 do 500 tisíc		500 tis. až 1 milion	
	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota
2007	88	35 245	5	349	58	17 018	25	17 878
2008	92	41 110	8	1 459	51	14 786	33	24 865
2009	104	39 355	4	266	75	20 640	25	18 449
Celkem	284	115 710	17	2 074	184	52 444	83	61 192

Graf č. 3.10 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem do 1 milionu Kč - vlastní zpracování

Smlouvy uzavřené na malé stavební zakázky *nebyly ovlivněny* finanční krizí, jejich objem ani množství se od sebe příliš neliší ve sledovaném období 2007 – 2009.

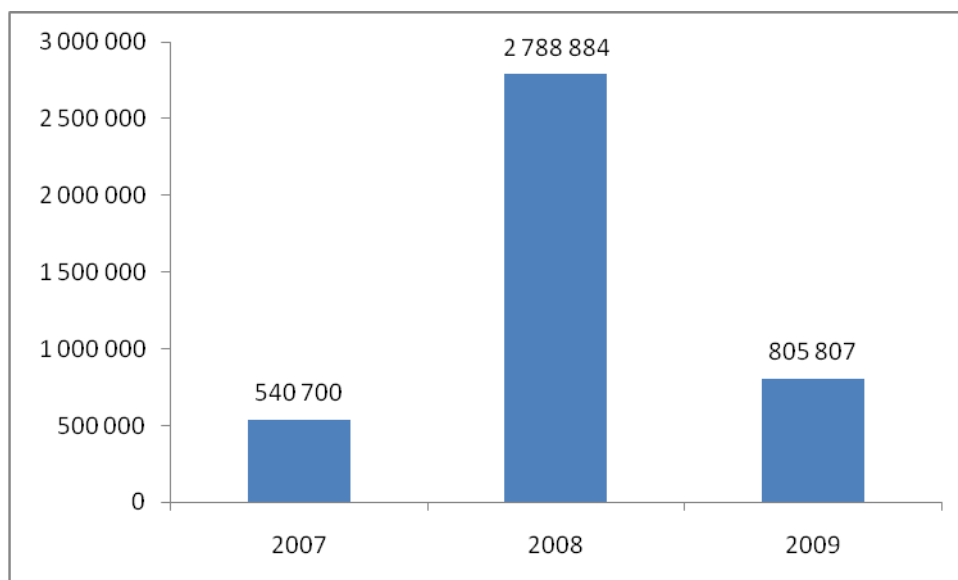
3.4.4 Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem nad 1 milion Kč

V této kapitole jsou uvedeny smlouvy s objemem nad 1 milion Kč, které pro společnost STRABAG a.s. jsou *velkými stavebními zakázkami*. Tyto kontrakty se uzavírají na výstavby silnic a dálnic nebo na rozsáhlé rekonstrukce.

Tab. č. 3.10 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem nad 1 milion Kč - Zdroj Strabag a.s.

ROK	Celkem		1 až 5 milionů		5 až 10 milionů		nad 10 milionů	
	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota	počet	hodnota
2007	82	540 700	50	105 340	16	110 017	16	325 343
2008	69	2 788 884	43	95 907	9	60 567	17	2 632 410
2009	72	805 807	56	126 103	7	51 718	9	627 986
Celkem	223	4 135 391	149	327 350	32	222 302	42	3 585 739

Graf č. 3.11 – Smlouvy uzavřené oblastí Východ s finančním objemem nad 1 milion Kč - vlastní zpracování

V roce 2009 je vidět propad stavebních zakázek oproti roku 2008. Největší rozdíly byly v oblasti smluv s finančním objemem nad 10 milionů Kč. Znovu se můžeme přesvědčit, že v minulém roce poklesl počet velkých zakázek ve stavebním průmyslu a to kvůli snižováním investic do výstavby dopravní infrastruktury.

4. VLIV EKONOMICKÉ KRIZE NA STRABAG a.s.

4.1. Vznik ekonomické krize

Globální ekonomická krize neboli celosvětová hospodářská krize je velmi diskutovaným tématem dnešní doby. Již z názvu je patrné, že tato krize postihla celý svět – všechny kontinenty.

Počátkem finanční krize bylo v roce 2002 rozhodnutí vlády Spojených států v čele s prezidentem Billem Clintonem o **prosazení modelu snadného bydlení** pro každého – byly sníženy hypoteční standardy, tzn. že na hypotéku dosáhl i člověk, jenž by jinak za normálních okolností na hypoteční úvěr neměl nárok.

Dále se hypoteční úvěry sjednávaly na *hodnotu nemovitosti, kterou si určil sám klient*, a ne kterou stanovil znalecký posudek. A v neposlední řadě se snížily úrokové sazby, čímž byly *hypoteční úvěry velmi levné a jejich dostupnost byla velice snadná*. Výše zmíněné faktory měly za následek situaci, kdy v USA bylo mnoho domácností zadluženo.

V roce 2004 začaly **úrokové sazby** opět narůstat, což znamenalo navýšení splátek hypoték. Mnoho lidí nemělo dostatek finančních prostředků na splácení úvěrů, přišlo tedy o své nemovitosti, jejichž cena rapidně klesla. Banky měly mezi sebou mnoho peněz rozpůjčováno - finance, které neměly návratnost. Menší banky se zadlužily u větších bank a tím zkolaboval celý bankovní systém.

Finanční krize vznikla v zářivenci 2008 v USA, kdy zbankrotovaly hypoteční banky Indy Mac Corp., Lehman Brothers a další větší banky.

Z USA se hospodářská krize šířila dál do světa, neboť americké hypoteční banky se snažily vyřešit problém se zadlužeností tzv. **sekuritizací**. Ekonom Pavel Kohout (2009, str. 16)⁸ vysvětluje, co je sekuritizace: „Je to proces, během nějž, se z velkého počtu drobných dluhů „vyrábějí“ dluhopisy obchodované na veřejných trzích.

⁸ KOHOUT, P. *Finance po krizi, důsledky hospodářské recese a co bude dál* 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-3199-5.

Jedna hypotéka je příliš malá záležitost, než aby se stala předmětem veřejného obchodování. Když však dáme dohromady milion hypoték, roztřídíme je podle předpokládané úvěrové kvality, zabalíme a rozprodáme, získáme několik výhod v jednom: vznikne nový, zajímavý segment finančního trhu; riziko plynoucí z původních hypoték lze vyvést z účetnictví původní hypoteční banky a prodat takřka kamkoli do širého světa, což znamená, že banky mohou poskytovat stále rizikovější a rizikovější hypotéky, které jsou dostupné i pro klienty s velmi vysokým stupněm úvěrového rizika.“

Z toho vyplývá, že krize se postupně šířila z USA do celého světa jako epidemie. Mnoho zahraničních investorů (především evropské banky) se touto „infekcí“ nakazilo, když nakoupili tyto rizikové hypoteční cenné papíry a tím se dostali rovněž do nelehké situace.

Aktuální finanční krize nebyla **jedinou krizí 21. století**. Dne 11. 9. 2001 teroristické útoky na USA odstartovaly krizi, jejíž příčinou byl strach lidí z cestování, což mělo za následek krach leteckých společností, cestovních kanceláří a celkový propad cestovního ruchu. Tato krize však **nebyla medializována**. Média informovala o teroristech, Al-Káidě a Usáma bin Ládinovi.

A to je podle mého mínění **největší rozdíl** mezi dnešní krizí a ostatními krizemi. Dnešní krizi se média velmi věnují, slovo krize je mnoha médii skloňováno ve všech pádech. Finanční problém se však tímto jen prohlubuje, neboť nejen člověk jako jedinec, ale i firmy se bojí investovat své peníze.

V důsledku tohoto strachu se trh zpomaluje, poptávka se snižuje, producentům klesá odbyt, což má za následek zvýšení nezaměstnanosti a tím pádem snížení hospodářského růstu – vzniká začarovaný kruh.

Jen velmi málo ekonomů bylo schopno recesi předpovídat. Ekonomická krize nemusela ovlivnit svět do takové míry, kdyby ekonomové dokázali alespoň odhadnout vývoj kapitálových trhů v USA. Také dlouhodobá neúspěšnost a vyčerpávání politických špiček států pomohla recesi se rozvinout až do globální krize.

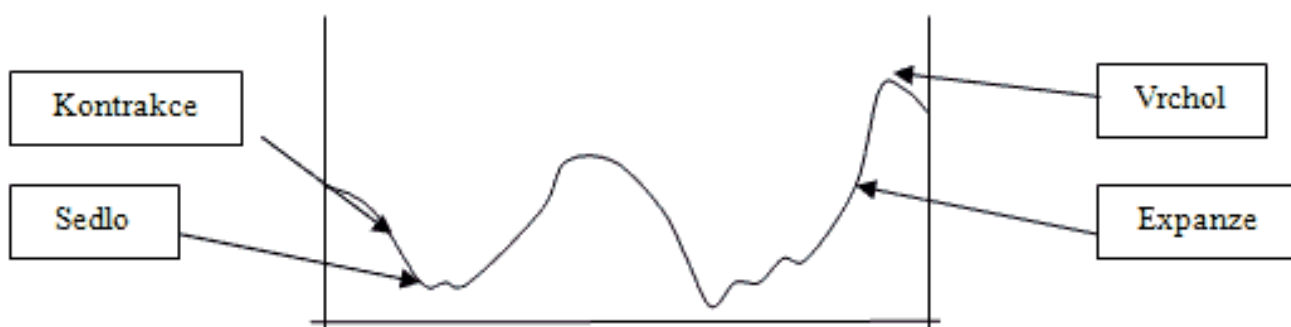
4.1.1 Hospodářský cyklus

Celosvětová ekonomika nyní prochází krizí, která je jednou z period hospodářského cyklu. Hospodářský cyklus představuje kolísání ekonomické aktivity okolo dlouhodobého trendu. Hospodářský cyklus se člení na čtyři fáze, které jsou podrobně zakresleny v grafu č. 4.1⁹:

- vrchol (konjunktura) - zpomalení růstu, převis nabídky nad poptávkou, investuje se do nových výrobních kapacit, investuje se tak, že dochází k vyčerpání existujících úspor,
- kontrakce (recese, krize) - klesá poptávka, roste nezaměstnanost, neinvestuje se, firmy nevyrábí-klesá produkce,
- sedlo (dno, deprese) - přeživší firmy se odráží ode dna, začíná se zvyšovat poptávka, klesá nezaměstnanost, začíná se investovat, trh se opět rozvíjí,
- expanze (oživení, obnova) - hospodářský růst, rostou zisky, výroba, poptávka, naproti tomu se snižuje nezaměstnanost.

Podle délky trvání jednotlivých fází hospodářského cyklu dělíme cykly na krátkodobé (18 – 40 měsíců) tzv. Kitchinovy, střednědobé (9 - 10 let) tzv. Juglarovy a dlouhodobé (20-50 let) tzv. Kondratěvovy.

Graf č. 4.1: Hospodářský cyklus

⁹ www.miras.cz/seminarky/makroekonomie-u05-hospodarsky-cyklus.php

4.2 Ekonomická krize a Česká republika

Jeden ze zmíněných cyklů – kontrakce neboli krize - zasáhla i Českou republiku, proto vládou dne 8. ledna 2009 byla ustanovena **Národní ekonomická rada vlády** (NERV). Tato rada měla za úkol sledovat dění na finančním trhu, analyzovat rizika krize a následně navrhnout vládě řešení a opatření, která by zmírnila dopad finanční krize na Českou republiku i na celou Evropskou unii.

NERV byla tvořena deseti členy – zástupci z řad významných a zkušených ekonomických odborníků. Rada byla apolitická a navrhla vládě České republiky mnoho nástrojů, jež **zmírňují dopad hospodářské krize**. Ještě před ukončením činnosti Národní ekonomické rady vláda některé návrhy přijala a další navrhovaná opatření budou parlamentem projednávána a některá budou přijata a vejdou v platnost od roku 2010.

Mezi schválená a realizovaná opatření – známá pod názvem opatření Národního protikrizového plánu – patří např.:

1. **zrychlení odpisů**: v 1. odpisové skupině ze 3 let na 1 rok, ve 2. odpisové skupině z 5 let na 2 roky (podporuje daňové poplatníky k pořízení hmotného majetku, tím se zvyšuje poptávka, odbyt výrobcům, atd.),
2. **odpočet DPH u osobních automobilů**: opatření, které má podpořit automobilový průmysl,
3. **zálohy na daň z příjmu**: pokud podnikatelé a živnostníci zaměstnávají 5 zaměstnanců a méně, nemuseli v roce 2009 platit finančnímu úřadu zálohy na daň. (Tyto ušetřené finance mohou použít na překlenutí doby, kdy se sníží výroba – zaměstnavatelé nemusí propouštět své zaměstnance - nebo k investování do hmotného majetku – podpora trhu.),
4. **sleva na sociálním pojistném**: zaměstnancům se odvod na sociální pojištění od 1. 1. 2009 snížilo o 1,5%. Dále byla vládou zavedena sleva na sociálním pojistném placené zaměstnavatelem a to zpětně od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010¹⁰, kdy toto opatření ušetří finance podnikatelům a živnostníkům, kteří nebudou rušit pracovní místa převážně s průměrnou a podprůměrnou mzdou,

¹⁰ Ministrem Janotou byla sleva na sociálním pojistném zrušena od 1. 1. 2010 balíčkem úsporných opatření

5. **snížení pojistného na nemocenské pojištění a státní politiku zaměstnanosti:** od 1. 1. 2009 zaměstnanec odvádí pouze 6,5% pojistného,
6. **lepší dostupnost úvazků pro malé a střední zemědělské**
a další.

Přes všechna přijatá opatření vlády zamezující drtivý dopad hospodářské krize na finance České republiky, vykázal hrubý domácí produkt (HDP) za 2. čtvrtletí 2009 propad o 5,5%. *Stavební výroba je jedním z indikátorů ekonomického stavu celého státu, její intenzita je považována za předstihový ukazatel vývoje HDP, který HDP předbíhá o cca půl roku.*¹¹

Definicí hrubého domácího produktu je celkový objem veškeré finální produkce (tzn. bez meziproduktů) vyrobené v dané zemi během jednoho roku výrobními faktory umístěnými v dané zemi (bez ohledu na to, kdo je vlastníkem). Takže je možno očekávat, že nezaměstnanost ještě poroste, neboť tyto dva ukazatele - HDP a míra nezaměstnanosti – na sebe působí nepřímou úměrností. Pokud HDP roste, míra nezaměstnanosti klesá a naopak.

Dále k srpnu 2009 dosáhl *schodek státního rozpočtu* výše 230 miliard. Krize ukázala, v jak špatném stavu jsou veřejné finance a na co by se vláda, parlament a senát měli soustředit. Minulá vláda nebyla schopna využít předchozích ekonomicky silných let k tomu, aby deficit stáhla k co nejnižší sumě. O to se nyní snaží ministr financí Eduard Janota, který má plnou podporu premiéra vlády Jana Fischera.

Ministr financí připravil tzv. balíček opatření. Poslanecká sněmovna dne 25. 9. 2009 tento balíček úsporných opatření schválila a dostala potřebný souhlas Senátu a prezidenta České republiky.

Jedná se o tato opatření, např.:

1. **snížení platů** státních zaměstnanců o 3%, snížení platů představitelů státní moci o 4%,
2. **zvýšení hranice** ze čtyřnásobku průměrné mzdy na šestinásobek, od které se už nemusí platit sociální a zdravotní pojištění,
3. **zvýšení sazeb DPH** z 9% na 10% a z 19% na 20%,
4. **zvýšení spotřební daně** na benzín, naftu, alkohol a cigarety,

¹¹ www.mpo.cz/dokument62883.html

5. **úspory ve státní sociální podpoře** - zrušení zvýhodněné dlouhodobé pracovní neschopnosti – snížení nemocenské při dlouhodobém léčebném procesu; ošetřování nemocného dítěte – první tři dny rodič nedostane zaplacenou žádnou peněžitou podporu, platí se pouze 3 dny tzv. paragrafu,

6. **škrty týkající se zaměstnavatelů¹²** – dávky nemocenské budou zaměstnavatelé platit tři týdny místo dosavadních dvou týdnů, od 1. 1. 2010 se ruší sleva na pojistném na sociální zabezpečení (viz. bod 4 u Národního protikrizového plánu) a dále sazba pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného zaměstnavateli měla v roce 2010 činit 24,1 %, ale bude nadále činit 25 %,

7. **zvýšit maximální vyměnovací základ pro pojistné** – z nynějšího 48násobku na 72násobek průměrné mzdy,

8. **podpora v nezaměstnanosti** pro příští rok neporoste.

Těmito úspornými opatřeními se sníží plánovaný deficit státního rozpočtu na rok 2010 z hrozících 230 miliard na 162,8 miliard. To odpovídá 5,2 procentům HDP.

Aby bylo lépe porozuměno problematice státního rozpočtu a jeho dluhu, je důležité ujasnit si pojmy jako státní rozpočet, jeho příjmy a výdaje. Na internetových stránkách www.vlada.cz je velmi podrobně a srozumitelně vysvětlen pojem státní rozpočet: “**Státní rozpočet** je v zákoně definován jako finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce. Rozpočet se skládá z **odhadovaných příjmů a odhadovaných výdajů** a sestavuje se vždy na nadcházející kalendářní rok. Konečná podoba rozpočtu vychází z tzv. střednědobého výhledu, což je období dvou let, které následují po roce, na který je konkrétní rozpočet předkládán.

Mezi **příjmy státu** se řadí zejména daně, příjmy z pojistného a sociálního zabezpečení, výnosy z podílu na clech, příjmy z činnosti organizačních složek státu a odvody příspěvkových organizací, správní a soudní poplatky, příjmy z prodeje a pronájmu majetku ČR, výnosy z cenných papírů nebo pokuty.

¹² Ministerstvo práce a sociálních věcí – www.mpsv.cz

K výdajům státního rozpočtu patří například náklady spojené s činností organizačních složek státu, činností příspěvkových organizací, dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory, peněžní dary do zahraničí, nákup cenných papírů nebo výdaje na vládní úvěry.¹³

V prosinci 2009 dosáhl **státní dluh** výše 192,2 miliard, což je historicky nejvyšší deficit státního rozpočtu, který je způsoben poklesem státního příjmu z přímých daní a ze sociálního pojištění. Hospodářská krize totiž ovlivnila ekonomický vývoj České republiky, stát vybral na daních zhruba o 90 miliard korun méně než v roce 2008. K tomu se přidala i nezaměstnanost a státu vznikly zvýšené náklady na podpory v nezaměstnanosti.

4.2.1 Keynesianismus

V dnešní době se ekonomika neobejde bez zásahů státu. Tento názor zastával již ekonom John Maynard Keynes, který napsal v roce 1936 knihu s názvem „Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz“¹⁴. Toto dílo bylo vydáno krátce po Velké světové hospodářské krizi, jež vyvolala vysokou nezaměstnanost a tím i snížení poptávky. Zrodil se **keynesovský** směr, který nahradil v té době klasickou teorii, jež v tržní ekonomii fungovala do 30. let 20. století. Narozdíl od neoklasiků Keynes tvrdil, že trhy jsou nesoběstačné, a že je třeba tedy zásahů státu, který by reguloval ekonomii.

Vláda by měla najít ideální střed regulace trhu. Představitelé státu by se měli snažit pokračovat ve stávajících opatřeních – zaměřit se především na zmírnění nezaměstnanosti, podpořit vývozce, zvýšit kupní sílu obyvatelstva a tím znovu stimulovat českou ekonomiku a rozpořehybovat trhy opat k akceschopnosti. Ale na druhou stranu by česká vláda měla snížit výdaje státního rozpočtu.

¹³ <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/statni-rozpocet-2010-61539/>

¹⁴ JUREČKA, V.; JÁNOŠÍKOVÁ, I. *Makroekonomie Základní kurs*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2006. 312 s. ISBN 80-248-0530-8.

Naštěstí není třeba podporovat **české bankovníctví**, protože banky v České republice mají dobrou likviditu na rozdíl od jiných bank v zahraničí, mají dostatek hotovosti, aby dostály svých závazků v dané výši a v daném čase. České banky totiž neobchodovaly se zahraničními rizikovými cennými papíry – nezasáhla je sekuritizace, protože fungují jako klasické univerzální komerční banky, které vydělávají na poplatcích a úrokové marži.

Také ministr financí Eduard Janota zastává názor, že je třeba ze státního rozpočtu **podpořit poptávku** ale v rozumné míře. Nelze deficit státního rozpočtu prohlubovat do nekonečna, tak jak se to dělo za minulých vlád, kdy se z keynesovského směru stal tzv. *vulgární keynesianismus*. Ten se vyznačuje obrovským utrácením státních financí a velkým zadlužováním státu v době, kdy ekonomika roste a vláda má přebytky, kterými by měla splácet již dřívější vzniklé dluhy, ale nečiní tak.

Ve 20. století byla využívána politika vulgárního keynesianismu, to však vedlo k velkému růstu inflace – růst indexu spotřebitelských cen. V 70. letech minulého století se vyspělé země dostaly do problémů, přišel ropný šok – došlo ke zvýšení míry inflace ale i nezaměstnanosti. Na tento problém keynesovská teorie neznala odpověď, neboť hlásala - zvýšení poptávky, znamená růst inflace a také růst ekonomiky – „inflace maže kola ekonomiky“.

4.2.2 Monetarismus

Proto se zrodil nový směr – **monetarismus**¹⁵, který si věděl rady se vzniklou situací. Jeho představitel Milton Friedman přišel s myšlenkou – méně státu a více trhu. Monetarismus nabídl protiinflační prostředek – inflace se nemá řešit pomocí zásahu státu (daně, výdaje státního rozpočtu, jeho deficit či přebytek), ale je třeba regulovat míru inflace úrokovými sazbami.

Základním principem monetarismu je, aby **ekonomika rostla**, měla dostatek financí, a aby netrpěla vysokou inflací. Ekonom Milton Friedman proto doporučoval nárůst peněžní zásoby na trhu a růst produktivity, neboť zvýšení financí je proinflační a růst produktivity je protiinflační. Tím se tyto dva aspekty zneutralizují.

¹⁵ JUREČKA, V.; JÁNOŠÍKOVÁ, I. *Makroekonomie Základní kurs*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2006. 312 s. ISBN 80-248-0530-8.

Centrální banky se řídí **pravidly monetarismu**. Když je inflace vysoká a ekonomika roste – je tzv. **přehřátá** centrální banka zvýší úrokové sazby. Pokud je ale inflace nízká a může vzniknout **recese**, centrální banka sníží úrokové sazby.

Tato dvě pravidla platila až do globální ekonomické krize, kdy úrokové sazby klesly tak, že se mnohonásobně zvýšil počet poskytovaných úvěrů - mnoho obyvatel investovalo do vlastního bydlení. Inflace byla sice nízkými úrokovými sazbami potlačena, ale vznikla úvěrová inflace, která měla za následek právě výše zmiňovanou globální ekonomickou krizi.

Právě *snadná dostupnost hypoték* zapříčinila velmi rychlý hospodářský růst ekonomiky a následně krizi (v některých zemích pouze recesi).

Na tomto místě je třeba podívat se blíže na výpočet inflace. (Inflace znamená všeobecný růst cenové hladiny, které má za následek snižování kupní síly peněz). Výpočet totiž není nejpřesnější, jak je možno se dočíst v knize Pavla Kohouta: „Finance po krizi, důsledky hospodářské recese a co bude dál“² (2009, str. 108), statistický úřad (a nejen český) nepočítá s cenami za nákup vlastního bydlení. Pořízení vlastního bytu či domu je bráno jako investice, NE jako výdaj na konečnou spotřebu; neboť index spotřebitelských cen je sestaven z položek, které se týkají výdajů na konečnou spotřebu domácností (potravinářské zboží, spotřební zboží, služby).

Z toho vyplývá, že nárůst cen bydlení neovlivňuje míru inflace Proto kvůli této metodice výpočtu inflace došlo k nepřesnému navýšení cen nemovitostí.

4.3 Ekonomická krize a STRABAG a.s.

4.3.1 Vliv ekonomické krize na výkony

Nedostatek penězních prostředků zapříčiněný ekonomickou krizí negativně ovlivnil výstavbu silnic a dálnic v České republice a v nejbližší době dle Ministerstva dopravy (viz. tab. č. 3.1) budou investice do infrastruktury výrazně redukovány. To má negativní dopad na nezaměstnanost, výši HDP, na celkovou ekonomickou situaci v České republice, neboť velké množství průmyslových odvětví je závislé na stavitelství.

Jak jsem již uvedla v kapitole 3.1 Vliv krize na silniční stavitelství Česká republika nemá dostatek finančních prostředků na výstavbu silnic a dálnic. Vládní dotace byly městům a obcím sníženy. I schválené rozpočty krajů a měst vykazují deficit, který je zapříčiněn propadem ekonomiky a sníženými výběry daní.

Konkrétně **rozpočet města Ostravy** na rok 2010 je schválen ve výši 6,245 miliardy korun, a je nižší o 2,2 miliardy proti původně předpokládanému rozpočtu pro rok 2009, který již byl v průběhu roku snížen o miliardu. Pro město to znamená, že musí ušetřit nejen na provozních výdajích ale hlavně na investicích.

Náměstek primátora Zdeněk Trejbal se vyjádřil pro Mladou frontu dnes (dne 17. 12. 2009) takto: “Zatímco v roce 2009 jsme předpokládali, že proinvestujeme zhruba tři miliardy korun, v roce 2010 máme v rozpočtu na investice třetinu. Kromě vlastních peněz ale dostaneme 800 milionů korun z evropských fondů a dalších 250 milionů můžeme čerpat z úvěru od Evropské investiční banky. Předpokládáme tedy, že celkem proinvestujeme asi dvě miliardy, což je podobná suma jakou jsme po úsporných opatřeních proinvestovali v roce 2009.”

Společnost STRABAG a.s. se **podílí na výstavbě problémových staveb umístěných na území Ostravy**, na které není finanční zajištění. Jednou z nich je stavba, jež byla v roce 2009 dokončena a úspěšně předána k využívání, Severní spoj D47 v Ostravě. V roce 2009 bylo předpokládáno, že objednatel Ředitelství silnic a dálnic proinvestuje 70 milionů Kč, ale bohužel na dostavbu zbylo pouze 10 milionů Kč. Proto STRABAG a.s. v roli zhotovitele dostavěl zbývajících úsek stavby ze svých finančních zdrojů a dohodl se s objednatelem na harmonogramu splátek, kterými má získat zpět své vynaložené peníze.

Další stavbou ovlivněnou hospodářskou krizí je Prodloužená Místecká v Ostravě. Investor (opět Ředitelství silnic a dálnic) měl v roce 2009 financovat stavbu ve výši 360 milionů Kč, ve skutečnosti však investoval pouze 160 milionů Kč, **rozdíl opticky doplácí zhotovitel**, kterým je v tomto případě sdružení firem STRABAG a.s., Metrostav a.s., Bögl a Krýsl k.s. a Firesta – Fišer, rekonstrukce, stavby a.s.

I výstavba silnice I/11 Mokré Lazce se dostala do neřešitelné situace, kdy objednatel společnost ODS – DSO a.s. místo předpokládaných 100 milionů Kč, mohl v roce 2009 proinvestovat pouze 4 miliony Kč. Termín ukončení stavby silnice I/11 Mokré Lazce se kvůli tomu posune z původního roku 2011 na rok 2013.

Chybějící peníze na investice zasáhly společnost STRABAG a.s., které se postupně rok od roku *snižují výkony a výsledky*. V následující tabulce jsou uvedeny konkrétní vyčíslené výkony a výsledky v milionech korun za oblast Východ.

Tab. č. 4.1 – Výkon a výsledek hospodaření v mil. Kč před zdaněním - Zdroj STRABAG a.s.

2007		2008		2009		2010 (předpoklad)	
Výkon	Výsledek hospodaření	Výkon	Výsledek hospodaření	Výkon	Výsledek hospodaření	Výkon	Výsledek hospodaření
830	63	750	60	650	40	500	25

Společnosti STRABAG a.s. se postupně rok od roku snižují nejen výkony ale i výsledky hospodaření. STRABAG a.s. již snížil investiční výdaje na minimum, zaměstnance však zatím propouštět nemusela, protože využívá konto pracovní doby a při nedostatku práce může ponechat část svých zaměstnanců doma a ti si chybějící hodiny nadpracují v náhradním termínu během roku.

4.3.2 Konto pracovní doby

STRABAG a.s. již druhým rokem využívá **konto pracovní doby**, což se společnosti z ekonomického hlediska velmi osvědčilo. A proto firma STRABAG a.s. bude i nadále toto rozvržení pracovní doby uplatňovat u pracovních smluv se svými zaměstnanci.

Výše zmíněný pojem pracovní konto si zaslouží vysvětlení. Velmi dobře je tato problematika objasněna na internetových stránkách ministerstva práce a sociálních věcí¹⁶: „Konto pracovní doby ([§ 86 a násl.](#)) je **jiný způsob nerovnoměrného rozvržení pracovní doby**. Při uplatnění konta pracovní doby se předpokládá, že zaměstnavatel bude zaměstnanci přidělovat práci v takovém rozsahu, v jakém to bude odpovídat jeho potřebě a délka pracovní doby se tak bude v jednotlivých týdnech lišit.

¹⁶ www.mpsv.cz - Příručka pro personální a platovou agendu

Zaměstnavatel je povinen vypracovat **písemný rozvrh** týdenní pracovní doby a seznámit s ním zaměstnance nejpozději 1 týden před začátkem období, na něž je pracovní doba nerovnoměrně rozvržena, pokud se nedohodne se zaměstnancem na jiné době seznámení.

Podmínkou aplikace konta pracovní doby je jeho sjednání v **kolektivní smlouvě** nebo stanovení vnitřním předpisem zaměstnavatele.

Z aplikace konta pracovní doby zákoník práce výslovně vylučuje:

- stát,
- územní samosprávný celek,
- státní fond,
- příspěvkovou organizaci,
- školskou právnickou osobu zřízenou MŠMT, krajem, obcí,
- veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení.

Vyrovnávací období představuje dobu, po kterou bude konto pracovní doby uplatňováno. Vyrovnávací období nesmí přesáhnout 26 týdnů po sobě jdoucích. V kolektivní smlouvě lze vyrovnávací období vymežit maximálně na 52 týdnů. Jestliže se při uplatnění konta pracovní doby použije kratší období, posuzuje se rozdíl mezi stanovenou týdenní pracovní dobou, popřípadě kratší pracovní dobou a odpracovanou pracovní dobou po ukončení tohoto kratšího období.

Zavedení konta pracovní doby je spojeno s povinností zaměstnavatele vést **písemnou evidenci pracovní doby** a mzdy formou účtu pracovní doby a účtu mzdy.

Na úctu pracovní doby se vykazuje (§ 87):

- stanovená týdenní pracovní doba, popřípadě kratší pracovní doba,
- rozvrh pracovní doby na jednotlivé pracovní dny včetně začátku a konce směny,
- odpracovaná pracovní doba v jednotlivých pracovních dnech a za týden.

Zaměstnavatel je povinen vykazovat každý týden rozdíl mezi stanovenou týdenní pracovní dobou a odpracovanou pracovní dobou.

Na úctu mzdy se vykazuje (§ 120 odst. 2):

- stálá mzda zaměstnance,
- dosažená mzda zaměstnance za kalendářní měsíc, na kterou mu vzniklo právo podle sjednaných, stanovených nebo určených podmínek.

Při uplatnění konta pracovní doby se pracovní volno pro překážky v práci na straně zaměstnance poskytuje v rozsahu **nezbytně nutné doby**, popřípadě v rozsahu délky směny rozvržené zaměstnavatelem na příslušný den ([§ 97 odst. 5](#)).

Práci přesčas při uplatnění konta pracovní doby je práce konaná nad stanovenou týdenní pracovní dobu, která je násobkem stanovené týdenní pracovní doby a počtu týdnů vyrovnávacího období ([§ 98 odst. 2](#)).“

V průběhu vyrovnávacího období se vyplácí zaměstnancům v režimu konta pracovní doby **stálá mzda minimálně ve výši 80 % průměrného měsíčního výdělku** – to znamená za 174 hodin (je to průměrný počet hodin připadající na kalendářní měsíc). Průměrný měsíční výdělek se určí z průměrné hodinové mzdy vypočítané z dvanácti po sobě jdoucích měsíců, které předcházejí měsíci, kdy začíná vyrovnávací období práce v kontě.

Stálá mzda se vyplácí jako **stálá mzda aktivní období** – za odpracované hodiny, ale maximálně za 174 hodin bez ohledu na to, kolik je skutečně v daném měsíci hodin (včetně dovolené, svátků, atd.) - a stálá mzda pasivní období. Ta je určena následujícím způsobem: od počtu 174 hodin se odečtou hodiny překážek v práci a případné odpracované hodiny, a když je výsledek kladné číslo, jde o hodiny stálé mzdy za pasivní období. Např.: bylo odpracováno 100 hodin, překážky v práci 16 hodin, stálá mzda je $174 - 16 = 158$ hodin, z toho 100 hodin je stálá mzda aktivní období a 58 hodin je stálá mzda pasivní období.

Mimo stálé mzdy jsou zaměstnancům společnosti STRABAG a.s. pracujícím v režimu konta pracovní doby vypláceny i **příplatky za práci** ve svátek, příplatky za práci v sobotu a v neděli a měsíční výkonnostní odměny, ale jen za předpokladu, že účet mzdy zaměstnance vykazuje kladné saldo minimálně ve výši dvojnásobku stálé mzdy (průměrná měsíční mzda ve výši 80 %).

4.3.3 Valorizace ve stavebnictví a indexy cen průmyslových výrobců

Na vývoj tržeb a hospodářských výsledků stavebních firem má vliv inflace a s ní související **valorizace ceny díla**, zejména pak v období hospodářské krize. Valorizace se netýká přímo všech staveb; u těch menších je ve smlouvě o dílo uzavřena smluvní cena, která je neměnná - je stanovena buď jako pevná, anebo může dojít k jednání o zvýšení či snížení ceny díla v důsledku navýšení objemu prací (vícepráce) anebo v důsledku snížení objemu prací (méněpráce).

Stejně tak valorizaci neřeší soukromí investoři, kteří si nechají zprostředkovatelskou firmou provést výběrové řízení na zhotovitele stavby, a protože je samozřejmě **nejdůležitějším kritériem cen** vyberou si, až na malé výjimky, zhotovitele s nejnižší cenou. Ve smlouvě o dílo je pak stanovena cena díla, která se může změnit jen výše uvedeným způsobem (vícepráce, méněpráce).

U velkých staveb s dobou výstavby, zpravidla delší než jeden rok, kde je investorem stát (především Ředitelství silnic a dálnic ČR), je zohledňována valorizace prostřednictvím tzv. **indexu cen průmyslových výrobců**, které každý měsíc zveřejňuje Český statistický úřad. Funguje to tak, že v zadávacích podmínkách stavby pro zhotovitele je stanoveno přesné datum, tzv. základní datum. Toto je den, od kterého se bude valorizace odvíjet. Indexy cen průmyslových výrobců se pak v dalších letech výstavby odvíjí od hodnot tohoto dne.

Na příkladu (viz příloha č.1) je možno vidět indexy cen průmyslových výrobců, jež se používají v dopravním stavitelství, a jimiž se musí řídit také společnost STRABAG a.s. V praxi to znamená, že při odevzdání nabídky je součástí nabídkových dokumentů a podkladů rovněž **tabulka s koeficienty jednotlivých indexu cen průmyslových výrobců** v desetinných číslech (viz příloha č. 1), přičemž každému indexu je přiřazena určitá váha (důležitost) firmou, která nabídku podává, a to dle vlastního uvážení a tak, že celkový součet koeficientů musí být číslo 1.

V průběhu výstavby, konkrétně od doby, kdy je investorem stanoveno, že se bude valorizovat, se pak každý měsíc vypočítá podle daného vzorce celkový valorizační koeficient v procentech (viz příloha č.2 - u každého ukazatele se koeficientem, který si firma navrhla ve své nabídce, násobí rozdíl hodnot mezi základním datem a aktuálním datem (údaje ČSÚ) a následně se všechny hodnoty sečtou a vynásobí 100). Tímto výsledným koeficientem se pak vynásobí měsíční fakturace. To znamená, že se každý měsíc **výnosy stavební firmy** buď **navýší** anebo naopak **poníží**.

Je jasné, že výsledná valorizace odráží stabilitu a vývoj hospodářství, a souvisí s inflací. Při nárůstu spotřebitelských cen, nárůstu mezd a hodnot u ukazatelů s nejvyšší váhou je **valorizace plusová a navyšuje celkovou fakturaci** provedeného díla. Samozřejmě závisí také na tom, jakou váhu si u jednotlivých ukazatelů firma ve fázi podání nabídky stanovila. Jelikož se tato váha stanovuje u velkých staveb až na několik let dopředu, bývá to často podobno loterii a zvláště

pak nyní v období hospodářské krize, kdy ekonomický vývoj nejsou schopni odhadnout ani zkušení ekonomičtí analytici.

V období hospodářského růstu může být tedy valorizace výrazně plusová, naopak v obdobích recese a krize výrazně minusová. Z tohoto hlediska se stal pro stavební firmy určitým ekonomickým neštěstím vstup do zakázek v období hospodářského vrcholu, avšak průběžná výstavba a fakturace se uskutečňuje nyní, kdy **následkem recese a krize došlo k poklesu indexů cen průmyslových výrobců** a tím rovněž k tomu, že valorizace je dnes u takových staveb na minusových hodnotách, u některých staveb výrazněji (v případě společnosti STRABAG a.s. např. u stavby Mokré Lazce v průměru – 8 %), u některých méně výrazně (u společnosti STRABAG a.s. např. stavba Prodloužená Místecká činila valorizace za březen 2010 -3,8 % u ocelobetonových mostů a – 4,1 % u ostatních stavebních objektů – viz příloha č.2) .

Z toho je patrné, že současná hospodářská krize výrazně ovlivňuje ekonomickou situaci stavebních firem i prostřednictvím výše popsané valorizace, a to zejména u staveb, jejichž **výběrová řízení probíhala ještě před krizí**, jakým způsobem bude valorizace ovlivňovat budoucí stavby, opravdu záleží na dalším hospodářském vývoji ve světě a hlavně v České republice samostatně.

5. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda ekonomická krize ovlivnila hospodářskou politiku společnosti STRABAG a.s. a porovnat stav podaných nabídek a uzavřených smluv před finanční krizí (tzn. v roce 2007 a 2008) a po vypuknutí krize (v roce 2009).

V teoretické části bakalářské práce byla věnována pozornost jedné z největších stavebních firem v České republice - společnosti STRABAG a.s., jejímu rozčlenění na oblasti a také její historii.

V praktické části bakalářské práce jsou rozebírány nabídky a smlouvy společnosti STRABAG a.s. se soukromými i veřejnými subjekty v různých finančních objemech. Z těchto rozborů je velmi zřetelný pokles nabídek i smluv právě v roce 2009, kdy finanční krize zasáhla Českou republiku. Finanční objem celkově podaných nabídek zpracovaných společností STRABAG a.s. klesl oproti roku 2008 zhruba o 80% a finanční objem celkově podepsaných smluv zaznamenal pokles o 70%. Tento propad nastal převážně v oblasti veřejné sféry, což nám dokazuje omezené finanční možnosti státního rozpočtu.

Nedostatek státních prostředků se odrazil ve sníženém počtu vyhlašovaných veřejných zakázek na výstavbu dopravní infrastruktury. Mnohé stavební firmy jako je např. Skanska CS, Hochtief CZ, Metrostav se dostaly do svízelné situace a musely přistoupit k propouštění svých kmenových zaměstnanců.

Společnost STRABAG a.s. se brání negativnímu vlivu ekonomické krize - snížené poptávce po stavebních pracích tím, že se soustředila na zakázky menšího charakteru. V roce 2009 zpracovala společnost STRABAG a.s. větší množství nabídek než v roce 2008, ale v podstatně menším finančním objemu. U smluv o dílo je situace stejná, počet uzavřených smluv v roce 2009 převýšil počet v roce 2008 a finanční objem v roce 2009 rapidně klesl oproti roku 2008. Kvůli snižujícím se výkonům a hospodářským výsledkům snížila společnost STRABAG a.s. investiční výdaje na minimum a seškrtila náklady netýkající se přímo výroby. Jen díky flexibilnímu řešení orientovat se na malé stavební zakázky nemusela firma STRABAG a.s. zatím propouštět své zaměstnance, pouze využívá konto pracovní doby u dělnických profesí.

Většina ekonomů byla již na konci roku 2009 přesvědčena o blížícím se konci hospodářské krize, avšak očekávají, že oživení ekonomiky bude přicházet velmi pomalu.

Zastupitelé vlády by měli podpořit rozvoj stavebního průmyslu – jednoho z nejdůležitějších odvětví národního hospodářství a tím zvýšit výkonnost ekonomiky. Měli by například urychlit čerpání finančních zdrojů z Evropské unie tak, aby sanovali propad příjmové stránky státního rozpočtu nebo využít možnosti, kterou poskytují PPP projekty.

Použitá literatura

FOSTER, J. B.; MAGDOFF, F. *Velká finanční krize: příčiny a následky* Přel. R.

Baroš. 1. vyd. Všeň: Grimmus, 2009. 160 s. ISBN 978-80-902831-1-4.

JUREČKA, V.; JÁNOŠÍKOVÁ, I. *Makroekonomie Základní kurs*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2006. 312 s. ISBN 80-248-0530-8.

KOHOUT, P. *Finance po krizi, důsledky hospodářské recese a co bude dál*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-3199-5.

MORRIS, R. Ch. *Ztracené miliardy dolarů*. Přel. T. Stratilová. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2009. 212 s. ISBN 978-80-251-2526-7.

Tisková periodika

PŠENIČKA, J. Tajuplní betonáři. *Týdeník EKONOM*, 2010, roč. 54, č. 5, s. 66. ISSN 1210-0714.

PŠENIČKA, J. Asfalt na hypotéku. *Týdeník EKONOM*, 2010, roč. 54, č. 3, s. 66. ISSN 1210-0714.

Internetové stránky

<http://www.mdcr.cz/NR/rdonlyres/B8A36ECC-F18B-42B5-B13E-BFFA46B51F14/0/hvdi2009.doc>

www.aktualne.cz

www.asociaceppp.cz

www.czso.cz

www.finmag.cz

www.ihned.cz

www.miras.cz/seminarky/makroekonomie-u05-hospodarsky-cyklus.php

www.mpo.cz

www.mpsv.cz

www.nakedcapitalism.cz

www.profit.cz

www.vlada.cz

http://vyzcp.ef.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=39939;download=54040

Právní předpisy

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tab. č. 2.1: Stav personálu v roce 2009	2
Tab. č. 3.1: Výdaje na dopravní infrastrukturu	6
Tab. č. 3.2: Nabídky zpracované oblastí Východ pro veřejný sektor	11
Tab. č. 3.3: Nabídky zpracované oblastí Východ pro soukromý sektor	13
Tab. č. 3.4: Nabídky dle finančního objemu v tis. Kč do 1 milionu Kč	14
Tab. č. 3.5: Nabídky zpracované oblastí Východ nad 1 milion Kč	15
Tab. č. 3.6: Smlouvy uzavřené oblastí Východ s veřejným sektorem	18
Tab. č. 3.7: Smlouvy uzavřené oblastí Východ se soukromým sektorem	20
Tab. č. 3.8: Finanční objem smluv uzavřených oblastí Východ– soukromý a veřejný sektor	21
Tab. č. 3.9: Smlouvy uzavřené oblastí Východ s fin. objemem do 1 mil. Kč ...	22
Tab. č. 3.10: Smlouvy uzavřené oblastí Východ s fin. objemem nad 1 mil. Kč ..	23
Tab. č. 4.1: Výkon a výsledek hospodaření v mil. Kč před zdaněním	35

Seznam grafů

Graf č. 3.1: Nabídky zpracované oblastí Východ celkem	10
Graf č. 3.2: Nabídky zpracované oblastí Východ pro veřejný sektor	12
Graf č. 3.3: Nabídky zpracované oblastí Východ pro soukromý sektor	14
Graf č. 3.4: Nabídky dle finančního objemu v tis. Kč do 1 milionu Kč	15
Graf č. 3.5: Nabídky zpracované oblastí Východ nad 1 milion Kč	16
Graf č. 3.6: Smlouvy uzavřené oblastí Východ celkem	18
Graf č. 3.7: Smlouvy uzavřené oblastí Východ s veřejným sektorem	19
Graf č. 3.8: Smlouvy uzavřené oblastí Východ se soukromým sektorem.....	20
Graf č. 3.9: Finanční objem smluv uzavřených oblastí Východ – soukromý a veřejný sektor	21
Graf č. 3.10: Smlouvy uzavřené oblastí Východ s fin. objemem do 1 mil. Kč ...	23
Graf č. 3.11: Smlouvy uzavřené oblastí Východ s fin. objemem nad 1 mil. Kč ..	24
Graf č. 4.1: Hospodářský cyklus	27

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);

souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 4. 2010

.....
Monika Jelenová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Tarnavova 3016/8, Ostrava - Zábřeh